

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань енергетики

та житлово-комунальних послуг

18 вересня 2023 року

Веде засідання голова Комітету ГЕРУС А.М.

(Початок аудіозапису відсутній)

ГОЛОВУЮЧИЙ. ...про роботу комітету.

І друге. Це в нас спільне засідання з відповідним комітетом Європейського парламенту, а саме Комітетом з питань промисловості, досліджень та енергетики Європейського парламенту.

І о 17:30 ми вже повинні будемо включатися з нашими колегами з комітету Європейського парламенту, відповідно до 17:30 нам треба розглянути наше питання, яке в нас сьогодні є. Наше питання – це звіт про роботу комітету за дев'яту сесію відповідно до статті 53 Закону України "Про комітети Верховної Ради України". Ну, і потім о 17:30-18:30 – спільне засідання. І далі питання номер 3 – це розділ "Різне".

Якщо немає заперечень, я би пропонував проголосувати за відповідний порядок денний і перейти до відповідного звіту про роботу комітету за дев'яту сесію.

Хто за відповідний порядок денний, прошу проголосувати.

Можна мені ручку попросити, Інна Романівна, бачив, у вас є ручка зайва. Дякую. Ясно.

Давайте я буду йти по прізвищах тоді. Бондар Михайло Леонтійович.

БОНДАР М.Л. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За.

Волинець Михайло Якович.

ВОЛИНЕЦЬ М.Я. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Волинець – за.

Герус – за.

Горобець Олександр Сергійович.

ГОРОБЕЦЬ О.С. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гриб Вікторія Олександрівна.

ГРИБ В.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Єфімов Максим Вікторович. Єфімов Максим Вікторович!

Жупанин Андрій Вікторович. Жупанин Андрій Вікторович! Потім перепитаємо.

Іоффе Юлій Якович.

ІОФФЕ Ю.Я. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За.

Камельчук Юрій Олександрович.

КАМЕЛЬЧУК Ю.О. Камельчук – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За.

Кісільов Ігор Петрович. Кісільов Ігор Петрович!

Кіт Андрій Богданович.

КІТ А.Б. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За.

Костюх Анатолій Вячеславович.

КОСТЮХ А.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За.

Красов Олексій Ігоревич.

КРАСОВ О.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кучеренко Олексій Юрійович.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мороз Володимир Вікторович.

МОРОЗ В.В. Мороз – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мороз – за.

Мулик Роман Миронович.

МУЛИК Р.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Нагорняк Сергій Володимирович.

НАГОРНЯК С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пивоваров Євген Павлович.

ПИВОВАРОВ Є.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За.

Припутень Дмитро Сергійович.

ПРИПУТЕНЬ Д.С. Припутень - за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За.

Семінський Олег Валерійович.

СЕМІНСЬКИЙ О.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Скороход Анна Костянтинівна.

СКОРОХОД А.К. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Совсун Інна Романівна.

СОВСУН І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хлапук Максим Миколайович.

ХЛАПУК М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шаповалов Юрій Анатолійович.

ШАПОВАЛОВ Ю.А За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шипайло Остап Ігорович.

ШИПАЙЛО О.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юнаков Іван Сергійович.

ЮНАКОВ І.С. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрченко Олександр Миколайович.

У на сьогодні 23 – за. Рішення прийнято. І ще у нас десь Андрій Вікторович Жупанин також є. Можливо, ще буде більша кількість присутніх сьогодні на комітеті.

Тоді перше питання у нас: звіт про роботу комітету за дев'яту сесію (відповідно до статті 53 Закону України "Про комітети Верховної Ради України"). І тут кому ми передаємо слово?

_____. Тут можна без доповіді, зразу голосувати. Ми надсилали звіт попередньо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Звіт був надісланий членам комітету на електронку. Він у мене зараз є перед очима. Це звіт про виконану роботу Комітетом Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг за період дев'ятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання (період лютий 2023 – серпень 2023 року), де є відповідні дані про кількість розглянутих питань, подано висновки до Верховної Ради України, подано висновки до головного комітету, направлено запитів, розглянуто листів-звернень, проведено конференцій, семінарів, круглих столів, засідань робочих груп, підкомітетів. І проведено, в тому числі, три виїзних засідання. Це місто Полтава, місто Львів, місто Одеса.

Якщо немає якихось зауважень, у всіх є відповідний звіт, прошу тоді підтримати. У нас як, до відома, мабуть, маємо взяти, так? До відома звіт цей? Затверджується?

Тоді, хто за те, щоб затвердити відповідний звіт, прошу проголосувати.
Бондар Михайло Леонтійович.

БОНДАР М.Л. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Волинець Михайло Якович.

ВОЛИНЕЦЬ М.Я. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Герус – за.
Горобець Олександр Сергійович.

ГОРОБЕЦЬ О.С. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гриб Вікторія Олександрівна.

ГРИБ В.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Єфімов Максим Вікторович.
Жупанин Андрій Вікторович.
Іоффе Юлій Якович.

ІОФФЕ Ю.Я. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Камельчук Юрій Олександрович

КАМЕЛЬЧУК Ю.О. Камельчук – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Камельчук Юрій Олександрович. Мікрофон
виключений. Можна руку просто підняти.

КАМЕЛЬЧУК Ю.О. Камельчук – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є.

Кісільов Ігор Петрович.

Кіт Андрій Богданович.

КІТ А.Б. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За.

Костюх Анатолій Вячеславович.

КОСТЮХ А.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Красов Олексій Ігорович.

КРАСОВ О.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кучеренко Олексій Юрійович.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мороз Володимир Вікторович.

МОРОЗ В.В. Мороз – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мулик Роман Миронович.

МУЛИК Р.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Нагорняк Сергій Володимирович.
Пивоваров Євген Павлович.

ПИВОВАРОВ Є.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Припутень Дмитро Сергійович.

ПРИПУТЕНЬ Д.С. Припутень – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За.
Семінський Олег Валерійович.

СЕМІНСЬКИЙ О.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Скороход Анна Костянтинівна.
Совсун Інна Романівна.

СОВСУН І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хлапук Максим Миколайович.

ХЛАПУК М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шаповалов Юрій Анатолійович.

ШАПОВАЛОВ Ю.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За.

Шипайло Остап Ігорович.

Юнаков Іван Сергійович.

ЮНАКОВ І.С. Юнаков – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За.

Юрченко Олександр Миколайович.

І Жупанин Андрій Вікторович за звіт – за. Є.

У нас так само 23 – за. Рішення прийнято.

24 навіть "за", так? Я просто бачу, що Остап Ігорович Шипайло не голосував, а Жупанин Андрій Вікторович голосував. Відповідно мала би бути однакова кількість голосів, потім перепереверимо.

23 – за. Рішення прийнято.

Відповідно далі у нас друге питання – це спільне засідання з Комітетом з питань промисловості, досліджень та енергетики (дуже цікаві предмети відання комітету: промисловість, досліджень та енергетики) Європейського парламенту стосовно євроінтеграції української енергетики за участі членів вищезазначеного комітету Європарламенту.

І в нас ще є 15 хвилин, 14 хвилин, я пропоную нам зробити коротеньку паузу, і тоді о 17:30 ми вже включаємося. Ну, давайте, якщо в нас є "Різне". Або, можливо, нам зробити коротеньку паузу, щоб ми зараз ще раз контрольню як би зрозуміли, хто виступає, хто що робить, щоб в нас був далі порядок і всі, хто хоче, щоб вони змогли виступити.

(Загальна дискусія)

Лінк відімкнути, да? Давайте ми, можливо, зараз тоді лінк відімкнемо і переналаштуємося ще раз на вже з'єднання, відеоз'єднання з Європейським парламентом, з їхнім комітетом, і тоді продовжимо.

Тому зараз коротенька перерва в засіданні комітету. Олег, всі мають підключитися по новому лінку, так?

(Загальна дискусія)

Хто по відео. А ми тут... в нас залишається все те саме. О'кей, добре. Все, нам 10 хвилин – і ми переключаємося на засідання.

(Після перерви)

.....з захистом верховенства права в Європі, і ми всі погодилися, що це пов'язано з фундаментальними правами в Європі і економічної свободи. Тобто свого роду, я думаю, по суті, це показує проблему.

Президентка комісії в своїй інавгураційній промові проголосила, що вона дуже обережно прореагує на ініціативи конкретно, які йдуть... будуть іти з парламенту щодо питань, які, на нашу думку, комісія має зробити кроки і кроки щодо платформ в плані того, що яка є правова основа, чи вона достатня сильна для того, щоб захищати дослідників і інституції Європи проти загрози втручання, закриття, маніпуляції і так далі. Я думаю, це є по суті справи проблемою.

Я думаю, у нас є дуже серйозний стурбованість, яка була сформульована нашими колегами, які, власне, в цьому каталозі чітко мають прописані, коли йдеться про вплив непрямим чином або якимось маніпуляціями, тобто так чи інакше яка є правова основа для того, щоб захистити і як це зробити. Я думаю, що я би хотів би дійсно переконати і всіх вас попросити, і попросити комісію, власне, розглянути можливості, які є правові варіанти, опції існують для того, щоб, які базуються на угоді, які нам дає ричаги ця угода. Чому я пропоную підходити більш широким планом до визначення академічної свободи, давайте чесно кажемо, тому що це є питання, яке якимось чином стосується субсидіарності. Хоча з моєї точки зору, аргумент щодо ...*(Не чути)* це про субсидіарність. Тобто, я думаю, найсильнішою правовою основою і субстантивним правовим кроком буде, якщо ви подивитесь на угоду, буде захистити свободу науки, це те, де комісія

активно може насправді знайти правову основу до її правового підґрунтя і може зробити субсидійний крок у правильному напрямку.

По всіх інших питаннях я особисто повністю і бездоганно погоджуюсь. Я трошки скептично ставлюся до того, те, що казала комісія і правові служби парламенту. Власне, йдеться про те, що йдеться про спроби того, що державний сектор якимось спостерігає за академічною свободою, тому що державний сектор, це є країни-члени ЄС. Тобто ми можемо бути героями – можемо бути злодіями. Я думаю, суть полягає в тому, що те, що президент парламенту, власне, зараз робить, ми працюємо з учасниками процесу і ми повинні мати чітку диференціацію сприйняття того, що це не ми визначаємо те, що є академічною свободою дослідників і що є свободою науки, це мають бути, власне, самі учасники цього процесу, це діалог з ними. І так само суть, ідея того, що парламент з самого початку наступного року буде моніторити. Стан академічної свободи Європи... не базується на тому визначенні, яке ми даємо, а базуються на співробітництві із зацікавленими сторонами процесу. Бо ...*(Не чути)* як приклад Угорщини показує, то можна піти з рівня героя на рівень злодія. Тобто на мою точку зору, на мій погляд, це те, над чим нам треба подумати в нашому звіті, це дуже складна проблема.

Якщо йдеться про визначення про моніторинг і про звітування щодо того, яким чином, щоб воно повністю знаходилося в держсекторі, тут треба дуже делікатного балансу досягти з тим, щоби ми були ті, які його представляємо, а з іншого боку, власне, самі зацікавлені сторони, учасники процесу. І їх процес, власне, має бути, вони мають погодитися, що можна визначати як небезпеку академічної свободи, небезпеку дослідницької академічної свободи в Європі.

Ось такі диференційні підходи я бачу. ...*(Не чути)* і те, що я чув від колег, зокрема, я не бачу утруднень в тому, що привело до згоди. Єдина проблема, яка стосується інтерпретації цієї свободи, те, що міститься в хартії, тобто тотальна абсолютна свобода досліджень. Коли ви, наприклад, атомну бомбу скидаєте на іншу державу, тут багато правових обмежень в

цьому плані, що, в принципі, не може становити суть обговорення свободи досліджень, тут є прецедентне право, кримінальне право. Тобто, з іншого боку, коли йдеться про забагато більше свободи ...*(Не чути)* І ми будемо захищати свободу досліджень, власне. Вона не може бути без обмежень, але так само ми повинні створити більш солідне правове підґрунтя для академічної свободи Європи.

Дякую.

КРИСТІАН СІЛВІУ-БУШОЙ. Дякую дуже пане Елер, дякую дорогі колеги учасники, які брали участь в цих дебатах. Дякую нашому Відділу європейської доданої вартості, Парламентській службі досліджень. І ми чекаємо, коли будуть всі висновки зроблені дослідження Європейської комісії, які є частиною цього дебату, і потім додатки 27 вересня, вівторок...
(Не чути)

Тепер йдемо на пункт 5 нашого порядку денного: обмін думками з Комітетом з питань енергетики, житлово-комунальних послуг та енергетики з українського парламенту. Сьогодні у нас ...*(Не чути)* перший раз, але впевнений, що не останній раз, спільне засідання Комітету по енергетиці та житлово-комунальних послуг.

Я хотів би привітати пана Андрія Геруса, голову комітету і його колег із України. Звісно, всі вони віддалено під'єднуються до нас. Пана Геруса ми знаємо як співголову парламентсько-енергетичної спільноти. 27 травня ...*(Не чути)* він нам розказав про ситуацію в енергетичному секторі України. І ви пам'ятаєте, колеги, у нас не так давно міністр енергетики України, він був, і я надсилаю запрошення пану міністру, запрошення на наші дебати. Вже в жовтні, може, в листопаді ми організуємо з паном міністром, скоординуємо координований порядок денний. Але сьогодні обговорення з колегами із українського парламенту.

Я б хотів сказати перед тим, як запросити голову комітету пана Андрія Геруса взяти слово, хочу нагадати вам, колеги, з початку війни наш комітет

дуже щільно слідкував за подіями в Україні як в комітеті, так і в контактній групі по Україні. Я хочу нагадати вам так само, що ...*(Не чути)* комітет, який відповідає за індустрію і енергетику в Європарламенті. Ми знаємо, що головна сфера спільних інтересів наших комітетів є енергетика і вона є критично важливою. І нам доводиться працювати разом і багато над тим, щоб законодавство відповідало кризовим основам в енергетиці. Частково... звісно, криза спричинена нелегальною і брутальною агресією Росії проти України. Звісно, нам вдалося певних успіхів досягти. Є ...*(Не чути)* російського газу, з самого початку війни ми почали цей процес імпорту. Вугілля було заборонено на початку цього року, нафтопродукти, нафта. І крок за кроком наша залежність від газу поменшується, чітко і зрозуміло.

Це так само був дзвоник пробудження для багатьох європейських країн для того, щоб підготуватися на майбутнє і не залежати від країни такої, як Росія. Наше співробітництво з Україною і наша підтримка українського народу залишається сильною, як Президент Європейського парламенту Роберта Мецола підкреслила багато разів.

Сьогодні у нас є можливість обговорити з колегами із українського парламенту і почути їх думку щодо останніх подій в Україні у зв'язку з російською агресією проти України. Ми так само можемо обговорити питання спільного інтересу: безпека енергопостачання, інтеграція енергетичних ринків і виклики, які, енергетична політика України стикається стосовно адаптації України до європейського законодавства. І, звісно, майбутні спільні плани, як розуміють їх міністри і колеги, які в пленумі брали участь в енергетичному, і, звісно, з боку делегації і зустрічалися з колегами не так давно.

Так само і Україна дуже уважно дивиться на Європейський Союз, на зусилля Євросоюзу по ...*(Не чути)* і переходу на інші джерела енергії, Україна дивиться на ці зусилля. І це є так само з тією ціллю, яку Україна хоче досягти, інвестиції у поновленні джерел енергії, коли ситуація дозволить відлучення від джерел копальної енергетики. Але зараз йдеться про те, щоб

надати необхідну підтримку українському народу і українському енергетичному сектору для того, щоби справлятися з викликами, які є.

Я тут зупинюся і запрошу зараз, прошу вас, у нас є комітет і я запрошую голову комітету з українського парламенту пана Геруса. Пан Герус, будь ласка, слово вам.

Панове не чути вас.

Будь ласка, пане голову, вибачте, звук не проходить до нас. Дайте нам пару секунд, будь ласка. Ми вас не чуємо навіть українською, перекладачі не чують українського джерела.

Ми, напевно, вирішимо зараз цю проблему. Можемо зараз починати?

_____. Ще пару секунд, будь ласка, пане голову.

ГЕРУС А.М. Дякую вам за цю зустріч.

Хочу декілька слів сказати про нас. У нас один з найбільших комітетів в українському парламенті, в який входить 27 народних депутатів. Комітет займається питанням енергетики та житлово-комунальних послуг і у нас є 13 підкомітетів, які відповідно займаються своїми напрямками.

Одним із ключових пріоритетів нашого комітету є питання адаптації нашого законодавства до права Європейського Союзу в енергетичній сфері, і тут разом з урядом ми працюємо над питаннями декарбонізації, енергоефективності, диверсифікації джерел постачання та подальшої і поглибленої інтеграції з енергосистемою Євросоюзу. Ці чотири компоненти є важливими не лише з точки зору досягнення кліматичної нейтральності, але також з позиції енергетичної безпеки. У цьому скликанні ми вже схвалили цілий ряд євроінтеграційних законопроектів і зараз також працюємо над деякими такими законопроектами, щоб максимально синхронізувати наше правове поле із правовим полем Європейського Союзу.

Я би хотів зараз назвати декілька ключових пріоритетів, на яких я хотів би, щоб ми будували наш подальший діалог з Європейським парламентом і з відповідним комітетом Європейського парламенту.

Перше. Це розширення можливостей експорту та імпорту енергоресурсів, це мається на увазі і електроенергія, також і газ. І хочу звернути увагу буквально протягом останнього тижня в Україні здійснюється суттєвий експорт електроенергії до сусідніх країн. І цей експорт електроенергії здійснюється саме з відновлювальних, "зелених" джерел енергії. Тобто перш за все сонячна електроенергія, а також електроенергія з вітроелектростанцій останнім тижнем експортувалася до сусідніх країн тоді, коли у нас був загальний надлишок і профіцит електроенергії.

Але, безумовно, взимку нам буде непросто, ми очікуємо, що з великою ймовірністю будуть нові ракетні атаки і атаки "шахедами" об'єктів нашої енергосистеми, і нам буде потрібен імпорт з Європейського Союзу. Тому важливим питанням було б, щоби збільшити ліміт цього імпорту, який сьогодні складає 1200 мегават, ми би хотіли, щоб такий ліміт був збільшений до 2000 мегават, і це би допомогло нам пройти складні часи, складні періоди, коли наша енергосистема може потерпати від ракетних атак, від країни-окупанта, від Росії.

Наступний пріоритет – це використання підземних сховищ природного газу України, які є найбільшими в Європі. І я думаю, що наші колеги детальніше сьогодні будуть про це говорити.

Ще одним пріоритетом є розвиток генерації з відновлювальних джерел енергії, зокрема залучення іноземних інвестицій і інвестицій з країн Європейського Союзу. За останні роки Україна зробила суттєвий ривок в цьому питанні і, як я вже говорив, сьогодні, в вересні, у нас є можливості навіть експортувати "зелену" електроенергію до Європи.

Звичайно, питання енергоефективності є дуже ключовим, тому що чим менше ми споживаємо енергії, тим легше нам проходити складні періоди і

тим менше нам потрібно виробляти цієї енергії, виробляти в тому числі і з тих видів генерації, які мають шкідливі викиди.

Безумовно, в короткостроковій перспективі важливим є фактор проходження осінньо-зимового періоду 2023-2024 року, і тут ми готуємося до складної зими. І дякуємо європейським партнерам, які нас підтримують, і я хочу подякувати і ініціативам Єврокомісії, і ініціативам Євросоюзу, і ініціативам Європарламенту, зокрема ініціативі, яка мала назву "Промінь надії", це коли в Україну поставляли і генератори, і так само в Україну були поставлені сонячні панелі з країн Євросоюзу, наскільки я пам'ятаю, з Італії. І сьогодні ці сонячні панелі встановлюються на українських лікарнях для того, щоб мати свою власну генерацію електроенергії, свою власну чисту, "зелену" генерацію електроенергії, і в складні періоди щоб ця генерація допомагала працювати українським лікарням.

Ну і, безумовно, важливим фактором є також розвиток конкуренції на ринку природного газу та на ринку електроенергії і впровадження кращих конкурентних практик. І, на мою думку, інтеграція нашої енергосистеми з європейською буде стимулювати покращенню конкуренції, коли, власне, від такої конкуренції будуть вигравати кінцеві споживачі.

Тому спасибі нашим колегам з Європейського Союзу за ту допомогу, яка була надана, спасибі за підтримку в складні часи. І дуже радий, що в нас розвивається цей діалог. Я сподіваюся, що цей діалог буде продовжуватися в майбутньому. Дякую вам за вашу підтримку та дружбу.

КРИСТІАН СІЛВІУ-БУШОЙ. Дякуємо вам, дякую, пане Герус. Ви можете розраховувати на нашу підтримку, і це, зрозуміло, ми маємо знайти конкретні шляхи, як знайти цю підтримку, яка вам необхідна.

Зараз я надам слово колегам з Європейського парламенту, координаторам, які хочуть висловитися зі сторони політичних груп. Ми тут також будемо говорити з великих різних партій і тут ...*(Не чути)*

представників та членів, практично всі представлені тут з європейських країн, і ми також всі працюємо з командами від європейських партій.

І зараз я почну з самих численних представників, тобто партія ЕРР, перший Крістіан Елер з Німеччини. Будь ласка, вам слово.

КРІСТІАН ЕЛЕР. Дякую за те, що мені надали слово, шановні колеги, дякую вам. І хочу сказати всім колегам, що я пишаюся, дійсно, спостерігаю, як вам нелегко і те, що ви можете здолати в той час, як Росія просто вас тримає заручниками ситуації, особливо енергетикою і енергетичною інфраструктурою. Ми не забуваємо це і ми надаємо цю підтримку, і знаємо, наскільки вам нелегко, і виражаємо ще раз те, що ми з вами. І бажаємо сказати по тим пунктам конкретно, які ви назвали, чи могли б ви нагадати нам, будь ласка, де конкретно, на якому етапі ваш діалог з Європейською комісією, тому що це контролюючий орган. Будь ласка, скажіть нам по цим питанням, як розвивається діалог. І з технічної точки зору, яким чином, який пакет мір і також що може надати конкретно Європейський Союз зараз, якщо буде термінова потреба, - генератори і інша необхідна технічна підтримка, яка має бути надана до початку зими. Скажіть нам конкретно, яка потреба.

А також третє питання і пункт – це реконструкція України. Я знаю, це, можливо, поки що не нагальне питання сьогодні, але, тим не менш, ми маємо думати про майбутнє і це є основним також питанням. Ще раз хочу вам виразити мою підтримку і наскільки зараз все складно і комплексно виглядає для того, щоб також інфраструктура продовжувала функціонувати.

Розкажіть нам також про ситуацію, наскільки є зараз, яким являється постачання цієї енергетики і наскільки зупиняється також подача цієї енергетики. Чи могли б ви розказати, яка ситуація на сьогодні. І ми знаємо, що Росія також продовжує бомбардувати інфраструктуру, але ми ще раз хотіли почути конкретно, що ми можемо зробити для того, щоб забезпечити цю зиму і щоб ви могли зреагувати і пройти цю зиму.

Дякуємо.

КРИСТІАН СІЛВІУ-БУШОЙ. Зі сторони соціалістів демократів, будь ласка.

_____. Я хотіла би також привітати наших гостей, також головуючого із Верховної Ради. Будь ласка, я би хотіла би висловити також мою підтримку і від нас, від соціал-демократів ЄС, виразити нашу солідарність в ці тяжкі часи. І ми знаємо, що вам непросто. І скоро буде, почнеться зима, ми знаємо, що зима буде довгою і непростою, тим паче, що російська агресія триває і що Росія бомбардує енергетичну інфраструктуру. Нам відомі наслідки цієї жахливої війни також в Європейському Союзі.

Ми також бажали б почути, яка конкретно допомога від нас очікується яку ми могли б надати вам. І також ми бажали би почути які сфери, в яких сферах ми можемо далі співпрацювати для того, щоб як можна скоріше почати реконструкцію України. А також почати разом надавати термінову допомогу. І ще раз хочу виразити глибоке захоплення вашою боротьбою та зусиллями, які ви... ми бачимо.

І ще раз наша підтримка і солідарність зі сторони нашої Партії соціал-демократів ЄС, бажаю вам також ще більше наснаги та сил.

КРИСТІАН СІЛВІУ-БУШОЙ. Дякуємо.

І тепер зі сторони Партії Зелених пан ...*(Не чути)*

_____. Дякую вам.

Вітаю. Вітаю наших гостей з України. Перше моє питання, напевно, буде простим. Я розумію, що були перерви в подачі, звичайно, електроенергії, ми знаємо також, з вугіллям були проблеми з постачанням. Тобто моє питання. Ми зіштовхнулися з цією ситуацією і, можливо, ви можете, є частина, де ви маєте постачати також заборгованість по відношенню до інших країн. Чи не могли б ви назвати взагалі суму, яка була

понижена також вашого, тобто те, що було з викупного палива та споживання, і потребою, які від інших ресурсів постачання енергетики.

КРИСТІАН СІЛВІУ-БУШОЙ. Дякую вам.

Будь ласка, зараз хотів би запросити пана Геруса представити колеґ і, можливо, відповісти на задані питання, питання, які задавали колеґи з Європейського парламенту.

ГЕРУС А.М. Дякую, вам за запитання.

Я, можливо, коротенько спробую дати відповідь і мої колеґи в ході своїх виступів також, я думаю, дадуть відповіді на ваші питання. Якщо говорити про те, які у нас на сьогоднішній день є потреби, що би могло нам допомогти. Я вже це називав, по-перше, це збільшення технічного ліміту по імпорту електроенерґії. Мова йде про комерційний імпорт, коли українські компанії на ринкових засадах купують у Європі електроенерґію, платять за неї справедливу ринкову ціну і купують. Тому що іноді питання ціни відходить на другий план, а просто потрібна фізично ця електроенерґія, і ми рухаємося шляхом лібералізації нашого ринку електричної енерґії. Таким чином у нас дуже часто імпорт електроенерґії з країн Європейського Союзу є прохідним по ціні. Тому ця опція може нам допомогти пройти складну зиму, коли будуть можливості, технічні можливості і прийняті рішення в рамках ENTSO-E і в рамках Європейського Союзу, щоб був ліміт на комерційну торгівлю електроенерґією з Україною.

Друге. Це, звичайно, питання генераторів та обладнання. І вже минулого року було передано багато генераторів. Раніше це були більше дизельні генератори. Якщо ми говоримо зараз, мабуть, вже хотілося б більше говорити про газові генератори, які є трошки більш екологічно чистими, трошки ефективнішими, і інше обладнання, яке може бути потрібне для проведення об'єктів нашої енергосистеми. На жаль, трансформатори в країнах Європейського Союзу трошки інші по своєму типу, аніж в Україні,

тому їх не так просто поставити і трансформувати під наші потреби, але загалом в обладнанні потреба є.

Наступне, над чим ми багато працювали в цьому році, це встановлення сонячних електростанцій і сонячних панелей буквально на дахах будівель або десь навіть на землі біля будівель для того, щоби були об'єкти споживання поряд з об'єктами генерації. І в ідеалі, звичайно, це такі сонячні електростанції разом з Energy Storage для того, щоб можна було цю електроенергію зберігати і тоді, коли є проблема або години пікового навантаження, наприклад ввечері, можна було цю електроенергію споживати.

Це наш пріоритет, ми зараз взяли собі за пріоритет побудувати нашу чи трошки змінити нашу енергосистему в сторону більш децентралізованої, де буде більше розподіленої генерації і де буде більше "зеленої" розподіленої генерації. Тому сонячні електростанції плюс Energy Storage – це те, звичайно, що дуже допомагає нашій енергосистемі і, зокрема, в частині розподіленої генерації.

Якщо говорити трошки про більш довгострокову перспективу, то зараз в Європейському парламенті і в Європейській комісії обговорюється новий пакет допомоги Україні на суму, якщо я не помиляюся, 50 мільярдів євро. І це дуже така важлива дискусія, і я сподіваюся, що ця дискусія буде мати хороший результат з точки зору інвестицій в українську економіку, інвестицій в Україну і буде поштовхом і для України, і для руху вперед, для проведення реформ, і буде мати загальну велику користь для розвитку нашої держави.

Те, що стосується обмежень чи відсутності електроенергії, у нас фактично з березня місяця вже не було обмежень у нас цього місяця і минулого місяця, і до весни у нас електроенергія є у всіх споживачів. За винятком того, коли десь якісь там є погодні проблеми, але це швидко виправляється. І, звичайно, що ми б хотіли, щоб ці обмеження, навіть якщо вони і будуть, щоб вони були мінімальні цієї зими. Але, знову ж таки, ми

готуємося до найскладнішого і далі, якщо ми будемо готові до найскладнішого, то тоді нам буде легше пройти цей зимовий період.

Ще одне, про що, безумовно, я хотів би всіх вас попросити, це питання санкцій, на Росію потрібно накладати санкції, санкції і ще раз санкції. І моя колега голова нашого підкомітету з питань європейської інтеграції сьогодні буде про це детальніше говорити. Дякую.

І тоді я передаю слово нашим колегам від партії, фракції "Слуга народу". Юрій Олександрович Камельчук. Чи є він сьогодні зараз з нами присутній по відеозв'язку? Чи готовий він виступити?

Якщо його поки що немає, давайте ми тоді першому заступнику голови комітету – Олексій Юрійович Кучеренко від фракції, партії "Батьківщина".

Прошу, Олексій Юрійович.

КАМЕЛЬЧУК Ю.О. Андрій Михайлович, я на зв'язку, зараз адміністратори якраз увімкнули. Якщо дозволите, тоді я розпочну.

ГЕРУС А.М. Це Камельчук. Камельчук Юрій Олександрович від "Слуга народу", він є на зв'язку. Прошу, Юрій Олександрович.

КАМЕЛЬЧУК Ю.О. Вітаю, шановні колеги в Україні і Європі. Дякую за участь в цьому важливому спільному комітеті. Дякую за організацію нашій колезі Інні Совсун, секретаріату комітету в Україні і секретаріату комітету в Європарламенті.

Насамперед хочу подякувати всім європейцям за підтримку України у важкі часи, за фінансову технічну допомогу у процесі відновлення енергетичних об'єктів. Я є учасником в тому числі європейської делегації від України до Асамблеї Ради Європи, тому з багатьма колегами ми спілкуємося, пересікаємося і обговорюємо важливі теми в Страсбурзі, Парижі, Брюсселі і в інших прекрасних європейських містах.

Я хочу зробити коротко акцент на трьох моментах, решта, впевнений, додадуть мої колеги, і ви тоді будете мати більш повнішу картину. Я зупинюся на трьох речах: це система накопичення енергії, розвиток електротранспорту і воднева стратегія. Якщо дозволите, дуже коротко.

Отже, Energy Storage. Ми прийняли комітетом і Верховною Радою законопроект про Energy Storage в 2002 році. Ми провели багато робочих груп на цю тему, тому враховані всі думки всіх зацікавлених сторін, всіх бенефіціарів. Фактично цим законом було визначено статус систем накопичення енергії і відкрито ринок. Тому фактично цей ринок зараз є новим для України і він виявився зараз під час повномасштабного вторгнення Росії в Україну надзвичайно важливим, і це дозволяє працювати як внутрішнім оператором систем накопичення енергії, так і зовнішнім.

Єдине, що поки що там не передбачено важливих додаткових інвестиційних стимулів, але впевнений, що разом з нашими європейськими колегами ми зможемо розробити подібні речі при наявності фінансових можливостей, можливо, навіть використання європейських фінансових інструментів для того, щоб цей ринок запрацював повноцінно і в тому масштабі, який він може бути. В тому числі в такому варіанті, який згадував голова нашого комітету Андрій Герус, в поєднанні з водним, в поєднанні з "зеленою" електроенергією, мається на увазі, від альтернативних джерел електроенергії.

Друга річ, надзвичайно важливою, це є також є розвиток електротранспорту. В цьому році ми вже прийняли законопроект, який передбачає використання транспортних засобів, оснащених електричними двигунами. І більш того, ми, скажімо так, простимулювали можливості в цьому, це спростили земельні вимоги до розміщення електростанцій, зменшили ціну за приєднання автозарядок до електромереж і дозволили відповідно встановлювати електростанції біля будинків, використовуючи наявну потужність від оператора від Укренерго.

Більше того, у 2030 році згідно цього закону передбачається 25 відсотків громадського транспорту у великих містах мають складати електричні, водневі або інші автобуси, які працюють на газу.

ГЕРУС А.М. Юра, регламент. Прохання, 15 секунд...

КАМЕЛЬЧУК Ю.О. ...році їх вже має бути 50 відсотків. Це фактично буде сприяти зменшенню викидів і покращенню якості повітря в містах.

І третє, якщо дуже коротко, це воднева стратегія України, про неї можна говорити дуже багато. Але основні моменти – це те, що Євросоюз хоче виробляти до 2030 року 10 мільйонів тон відновлювального водню, і Україна може прийняти в цьому дуже активну участь. У нас для цього є всі можливості як і наявної води, так і наявності площ для встановлення систем електрогенерацій з відновлювальних джерел, зокрема. А також треба згадати, що нещодавно був підписаний відповідний меморандум про стратегічне партнерство між ЄС та Україною. Він був розроблений Міністерством Держенергоефективності і підписали Прем'єр-міністр Денис Шмигаль та Президент Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн у лютому цього року. Відповідно до цього передбачається...

ГЕРУС А.М. Юрій Олександрович...

КАМЕЛЬЧУК Ю.О. ...Європейської зеленої угоди, а також в проєкті...

ГЕРУС А.М. Юрій Олександрович...

КАМЕЛЬЧУК Ю.О. Якщо все це нам буде вдаватися, ми побачимо 10 гігават електролізерів в Україні для випуску "зеленого" водню, і впевнений, що це цілком реально.

Від себе додаю, що ми готові й далі продовжувати синхронізувати законодавство України у відповідності до європейських директив, для того, щоб Україна могла стати повноцінним партнером ЄС в енергетичній, економічній, безпекових сферах. І ще раз хочу подякувати від усіх українців за те, що надаєте прихисток для мільйонів українців. Ми продовжуємо захищати Україну, європейський континент від російських терористів і обов'язково переможемо.

Дякую ще раз вам і плідної роботи нам далі.

ГЕРУС А.М. Дякую, Юрій Олександрович.

У мене прохання, від фракцій, від парламентських партій – 2 хвилини, прохання дотримуватися цього регламенту.

Прошу, Олексій Юрійович Кучеренко.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую, шановні колеги наші європейські.

Дійсно, важко переоціни, наскільки ми вдячні, я і від себе, і від всіх українців вдячний за ту підтримку, яку ви надаєте.

Тепер стисло спробую звернути увагу на два аспекти для того, щоб не повторюватися.

Перше. Для нас дуже важливо, безумовно, з точки зору енергетичної безпеки є інтеграція наших ринків енергетичних, у першу чергу енергоринку і газового ринку. Розроблено і підписано roadmap для інтеграції енергоринку, і цього року вже вони... ця дорожня карта передбачає впровадження цілої низки документів в Україні: це одна директива, три регламенти, п'ять кодексів, посібників. На жаль, як завжди, воно своєчасно не робиться і нас це дуже турбує, тому буду відвертим, я як член опозиційної фракції, хоча ми всі об'єдналися навколо національних інтересів України сьогодні, але в нас свої механізми боротьби і ми хотіли би, ну, підштовхуємо уряд для того, щоб він виконував всі вимоги цієї дорожньої карти.

Одним з ключових для об'єднання енергетичного ринку є впровадження відповідними законопроектами механізмів оператора... і регламентів відповідних європейських впровадження оператора ринку. У нас точиться нескінченна дискусія стосовно того, має це і не має бути монопольним чи конкурентним. Я, наприклад, переконаний, що це має бути конкурентна модель і дуже прошу європейських колег зі свого боку взяти такий моніторинг за виконанням цієї дорожньої карти для того, щоб все своєчасно було виконано.

Друга теза стосується проблеми, пов'язаної з механізмом визнання гарантій походження енергії в Європейському Союзі та Україні. Ми чули про ініціативу секретаріату Європейського співтовариства щодо можливості визнання всіх гарантій походження з країн Енергоспівтовариства. І ми закликаємо Європейську комісію підтримати цю ініціативу і сприяти взаємному визнанню гарантій походження між Європейським Союзом та Україною. Це дуже буде позитивно і для нашої "зеленої" енергетики та для наших споживачів.

Дякую за увагу.

ГЕРУС А.М. Дякую вам, Олексій Юрійович, за лаконічність.

Прошу, Михайло Бондар, фракція "Європейська солідарність".

БОНДАР М.Л. Дякую.

Шановні колеги, я також хочу приєднатися до слів подяки. Я сам учасник бойових дій якраз з 2014 року, тому я дуже ціную вашу підтримку на полі бою. І повірте, це дуже, дуже важливо для наших хлопців і дівчат, які зараз в окопах, які зі зброєю в руках захищають нашу державу. Також я вдячний і за допомогу і в енергетичному секторі, яку ви надаєте.

Я трішки відійду від цієї якраз теми, про яку говорив і голова комітету, і мої колеги. Попри те, що я підтримую рух нашої країни в сторону зеленої

генерації, відновлювальних джерел енергії, але, на жаль, ми мусимо дивитися на ті реалії, які в нас зараз є в нашій державі.

Вже другу зиму поспіль ми будемо зустрічати в умовах повномасштабного вторгнення Росії в Україну. І дуже велику роль грає в енергетичному секторі вугільна промисловість. На жаль, я знаю, що країни-донори не підтримують якраз ці напрямки: і теплогенерацію, і вугільні шахти, - тому що є зобов'язання, і в тому числі України, перед Європейським Союзом, що ми до 50-х років маємо взагалі закрити ці викопні джерела енергії. Але, ми бачимо, під час війни зруйновані газопроводи, зруйноване електропостачання в ряді населених пунктів, і де, наприклад, окрім як вугілля, населення не має можливості більше зігрітися. Це одна також з часток великої підтримки в енергосистемі. Тобто, спалюючи вугілля, мазут, ми виробляємо левову частку електроенергії, яка так вкрай нам потрібна буде в осінньо-зимовий період, попри те, що пан голова комітету сказав, що от протягом літа-весни ми маємо профіцит цієї електроенергії. Дай бог, щоб так було і в осінньо-зимовий період, але я впевнений, що Росія, країна-агресор, буде робити все можливе для того, щоб знищити нашу інфраструктуру.

Тому буду дуже вас сильно просити переглянути свої погляди, країни-донори щоб все-таки надавали в тому числі і фінансову, і матеріальну допомогу шахтам в плані обладнання, закупівлі нового прохідницького обладнання для того, щоб нам хоча би в період війни, тільки в період війни вистояти пліч-о-пліч з вами, перемогти ворога, перемогти Росію. І ми запевняємо, що курс, який ми визначили для себе, це "зелена" енергетика, ми будемо обов'язково після війни далі проводити.

А зараз я все-таки буду просити зробити виняток для нашої держави. Дуже дякую за підтримку ще раз.

ГЕРУС А.М. Спасибі, Михайло Леонтійович.

Прошу, Інна Романівна Совсун, фракція "Голос".

СОВСУН І.Р. Приємно вас бачити. Я буду...

(Виступ іноземною мовою)

_____. 10 секунд тому перервалися, так що можете продовжити.

_____. Ми не чуємо знову. Ми не чуємо виступаючу пані Совсун.

СОВСУН І.Р. А якщо я буду українською говорити, ви мене чуєте?

_____. Yes.

СОВСУН І.Р. О'кей. Добре.

Отже, наступне питання. Я не знаю, на якому етапі зник звук, в будь-якому випадку питання, яке нам необхідно вирішити, це питання постачання LNG з Росії до Європейського Союзу. На превеликий жаль, за останній рік ми спостерігаємо 40 відсотків зростання закупівель LNG, російського LNG з боку Європейського Союзу. Гроші, які були витрачені на це, це 12,5 мільярдів євро на закупівлю російського LNG. І це? Звичайно? питання, яке необхідно піднімати на рівні Європейського Союзу і на рівні Європейського Союзу намагатися його вирішувати.

І? Звичайно? не можна не згадати про відсутність будь-яких санкцій стосовно російської ядерної енергетики. На превеликий жаль, питанню приділяється менше уваги. І ми розуміємо, що на сьогодні Європейський Союз залишається залежним від постачання російського ядерного палива. Це залежить, звичайно, різна ситуація в різних країнах, але в будь-якому випадку ця залежність є неприйнятною і відсутність будь-якого чіткого плану дій щодо Росатома унеможливорює будь-яку активну роботу з боку компаній, які могли б становити альтернативу для Росатома у Європейському

Союзу, оскільки немає сенсу інвестувати гроші у виробництво урану місцевого, у випадку якщо немає ніяких санкцій.

Тому ми би дуже просили Європейський парламент звернути на це увагу. Є, ми розуміємо, що є різні країни, які мають різну позицію щодо ядерної енергетики, щодо російської ядерної енергетики конкретно. Але в даному випадку продовжувати фінансувати російські бюджети через енергетику – це неприйнятно і це фактично нівелює будь-які дії, які робить Європейський Союз з підтримкою України і військовою, і в енергетичній сфері так само.

Дякую за увагу.

ГЕРУС А.М. Дякую, Інно Романівно.

Прошу, Юрій Шаповалов, фракція "За майбутнє". До 2 хвилин, прошу дотримуватися регламенту.

ШАПОВАЛОВ Ю.А. Щиро вітаю шановних колег та наших європейських партнерів! Через російську агресію українська енергетика...

ГЕРУС А.М. Можна трошечки голосніше, трошечки голосніше, щоб краще було чути.

ШАПОВАЛОВ Ю.А. ...багато об'єктів було зруйновано. До того ж розвідка повідомляє, що в осінньо-зимовий період росіяни знову планують наносити ракетні удари по нашій енергетичній інфраструктурі. А тому готуємося до цього вже зараз, маємо максимально забезпечувати використання альтернативних джерел електроенергії та тепла, зокрема використовувати сонячні електростанції, встановлюючи їх у лікарнях, школах, дитячих садках та інших соціальних будівлях.

В якості прикладу наведу досвід з мого виборчого округу міста Кременчук Полтавської області з населенням більше 230 тисяч населення. У

вересні цього року тут встановлено сонячну електростанцію потужністю 60 кіловат у комунальній лікарні "Правобережна". Сонячна електростанція була встановлена в рамках проекту "Сонячна допомога Україні", громадська організація "Екоклуб" та наших німецьких партнерів. Плануємо у Кременчуці цей досвід розширювати і за допомогою європейських партнерів протягом найближчого часу встановлювати сонячні електростанції потужністю від 120 кіловат на комунальних закладах.

Другий напрямок альтернативного енергозабезпечення – це встановлення мережі модульних і мобільних котелень. Наразі сучасні котельні встановлені в трьох кременчуцьких лікарнях, вони можуть працювати як на природному газі, так і на твердому паливі, наприклад, в аварійному режимі.

Також у Кременчуці в рамках міжнародної допомоги встановлено чотири модульні транспортабельні котельні, які працюють на дизельному паливі, їх потужність від 300 кіловат до 4 мегават, і вони можуть використовуватися для обігріву як окремих соціальних об'єктів, так і невеликих житлових кварталів.

Окрім того, реалізується ще один проект на десять модульних транспортабельних котелень загальною потужністю 40 мегават. Вони працюють на природному газі, але можуть також в якості аварійного пального використовувати дизельне паливо. Їх призначення - це резервне забезпечення теплом житлові квартали і в разі ракетної атаки на основні теплогенеруючі потужності міста.

Наведені приклади показують ефективність використання альтернативних джерел енергозабезпечення. Разом з європейськими партнерами ми можемо значно підвищити енергонезалежність важливих інфраструктурних об'єктів українських міст.

Дуже дякую за увагу. Сподіваюсь, що наша співпраця з інституціями Євросоюзу триватимуть і надалі.

Дякую.

ГЕРУС А.М. Спасибі. Дякую вам, Юрій Анатолійович.

Це все від наших колег від парламентських фракцій, тому далі передаю слово пану Бушой для виступів європейських парламентарів.

КРИСТІАН СІЛВІУ-БУШОЙ. Дякую, пане голово. Ми взяли до уваги ідеї та пропозиції, ми почули вас, і ми знаємо, що ми маємо підвищити також і підтримку, і енергетичне постачання, і також газові генератори. Все це ми також запам'ятали, записали, і буде передано комісії. Це все також буде прийнято уваги спочатку Єврокомісії, а потім передано країнам-членам ЄС, те, що казала пані... *(Не чути)*

Також ми говорили про котельні, ми також почули про інфраструктуру, яка була зруйнована. Там, дійсно, необхідно разом співпрацювати для того, щоб втілити ці ідеї в життя, і конкретно співпрацювати, щоб підтримати вас.

Зараз ми послухаємо також наших колег з Європейського парламенту. Будь ласка, пані Вірккунен... *(Не чути)* Фінляндія. Будь ласка, вам слово.

ХЕННА ВІРККУНЕН. Дякую вам за надане слово, пане головуєчий. Також члени Верховної Ради, дякую за ваш час. Те, що ми зустрілися, дуже важливо для нас почути справжню ситуацію в Україні, почути вашу стратегію та плани, і особливо потреби, які перед вами.

Також хочу повністю вам виразити мою підтримку. Це дуже важливо з нашого боку, також підтримувати ваш енергетичний сектор, почути ваші потреби. Перш за все, два питання по інфраструктурі, тому що, ми знаємо, росіяни намагаються повністю її знищити. Тому хотіла почути теперішню ситуацію і скільки інвестицій потрібно для того, щоб пошкоджену інфраструктуру відремонтувати, які суми, тому що протягом цього року росіяни намагалися її нищити. І інше питання також більш довгострокової політики, чи ви хочете також йти шляхом зеленої енергетики. Перш за все,

звичайно, бажаємо, щоб ви виграли, перемогли в цій війні. І тут буде більше можливостей для зеленої енергетики. Але скажіть, будь ласка, на майбутнє які для вас самі найважливіші джерела енергетики? І також який, можливо, мікс енергетики ви б бажали мати в Україні на майбутнє? І що було б реалістичним, скажімо, в цьому ракурсі?

КРИСТІАН СІЛВІУ-БУШОЙ. Дякую вам за запитання. Дякую за ваше слово.

Будь ласка, зараз прошу до доповіді, пан Марек Павел Бальт, з Польщі, соціал-демократи.

МАРЕК ПАВЕЛ БАЛЬТ. Дякую вам, пане головуєчий.

Спочатку хочу ще також від себе сказати, що ми підтримуємо, співчуваємо Україні в цій російській агресії. Ми всі зрозуміли, в якій ситуації зараз знаходиться Україна стосовно енергетичних питань. Ми також цю енергетичну кризу відчуваємо, але це нічого порівняно з тими складнощами, які відбуваються зараз в Україні. Моя асистентка – вона українка, і я дуже добре знаю через неї також, яка зараз ситуація. Я також чую і знаю, що пережили багато українців без електрики та постачання енергетичних джерел.

Я хотів би почути, наскільки ви змогли заповнити ці, скажімо, резервуари на наступний рік, на цю зиму. Також ми б хотіли почути, що ще необхідно з нашого боку, яка енергетика сама, скажімо, перша необхідна. Чи постачання ЄС достатні, чи треба їх розширювати? Чи, можливо, ви знаєте конкретні цифри, де ми могли б вже знати ці поєднання, щоб наша допомога була точною, відбувалася відразу? Чи потрібні вам також спеціалісти, скажімо, інженери, які б вам допомогли також реконструювати в Україні цю інфраструктуру?

Слава Україні! Дякую вам.

КРИСТІАН СІЛВІУ-БУШОЙ. Дякую.

Пані Пенкова, з Болгарії, вам слово.

ЦВЕТЕЛІНА ПЕНКОВА. Дякую, пане головуючий.

Шановні колеги, колеги з Верховної Ради, дякую за таку суттєву розмову, яка дуже є корисною і для вас, і для нас. Я не буду повторювати те, що було сказано до мене моїми колегами. Ми, дійсно, цінуємо всі зусилля, які ви робите. І, ви знаєте, ЄС повністю підтримує Україну, як тільки може, всіма зусиллями. І в мене є три конкретних питання, не хочу гаяти часу.

Перше. Це стосовно вашого слова, пан Герус. Ви могли б більше сказати про експорт зеленої енергетики, сказати більше про країни, про які суми йдеться? Чи це те, що відбувається тільки зараз? Тому що, враховуючи ситуацію, яка зараз склалася, ці зусилля дуже цінні з вашого боку.

І друге питання. Ми всі розуміємо, і всі колеги підтримують цей пункт стосовно вугілля. Пан Бондар говорив про це. Тобто ми говорили, що взимку дуже важко знайти інші джерела. Ми говорили також про змішані енергетики, і також природній газ. Чи є у вас достатньо на сьогодні джерел для того, щоб протриматися цієї зими? Чи як ви будете компенсувати нестачу енергетики, скажіть, будь ласка.

І третє питання стосовно ядерної енергетики. Як ви оцінюєте безпеку на сьогодні в Україні, ми вже говорили про цю тему, говорили по всій Європі, але ще один коментар з цього приводу, коментаря пані Совсун.

Я ще раз дуже хочу виразити те, що ми цінуємо знання і інформацію, яку ви підкреслили, ви дуже праві в цьому, це дійсно важливі, скажімо, питання, щоб планувати майбутнє. І я також сподіваюся, ви нас розумієте, це не так просто перейти з одного джерела на інше, ви знаєте, що це буде займати час, особливо в цьому ядерному питанні.

Тому, будь ласка, трошки будьте... треба почекати, ми будемо діяти.

_____. Дякую вам, пане головуючий, дякую вам за надане мені слово, я буду говорити португальською.

Хотів би привітати наших українських колег і також з цієї нагоди хочу також виразити свою підтримку та захоплення українським народом, тим, як ви тримаєтеся. Дійсно, фундаментально не тільки з гуманітарного плану і точки зору, дуже важливо, щоб ви перемогли в цій війні.

Але є ще інша війна, яка триває і яка перед вами також, і вона стосується, звичайно, і нас. Це енергетичні питання і також питання інтеграції України в Євросоюз. Ми робимо... ми також з вами плануємо наступні кроки і стосовно енергетичних питань, також переходження до "зеленої" енергетики. Зараз ми над ними також співпрацюємо і з вами, і будуть прийняті рішення, які будуть впливати на наше майбутнє, коли Україна буде дійсно приєднуватися до Європейського Союзу, а також для нашого єдиного ринку. Ми розуміємо, що, можливо, є різні підходи, але ми за єдиний підхід в даному випадку, ми повністю сконцентровані на фінансовій підтримці. Дякую.

Ми також розуміємо, що Україна, а також Республіка Молдова скоро стануть членами ЄС і приймуть європейське законодавство, і ми працюємо над ним, там необхідна підтримка також і також, щоб українське законодавство співпадало з європейським законодавством.

І зараз надаю слово пану Герусу для того, щоб він коротко відповів на питання, які були задані. Будь ласка.

Ще раз хочу сказати, що перекладачі сьогодні у нас працюють до шостої години, але я впевнений, що у нас достатньо часу, щоб виступив кожний, а також відповів на питання. Будь ласка.

ГЕРУС А.М. Дякую. Перекладачі до шостої, на український час, це до сьомої, тому у нас ще є пів години часу і я думаю, що ми встигнемо.

Я коротенько, з вашого дозволу, пройдуся до запитаннях, які були задані.

Перше. Це яке обладнання нам потрібне? Звичайно, я вже це говорив, це те обладнання, яке стосується підстанцій передачі електроенергії системного оператора Укренерго, і це обладнання, яке потрібно для електростанцій для того, щоб вони могли швидко ремонтуватися. І у нас в більшості обстрілювалася теплова генерація, тобто електростанції, які працюють на вугіллі або на газу. І, дійсно, виникала ситуація, коли потрібно максимально швидко відремонтувати цю електростанцію, щоб вона через тиждень або через місяць могла знову запрацювати.

Наступне було питання про Energy Mix, яким ми його бачимо в майбутньому. Я хочу сказати, що за останні, може, п'ять років найбільша генерація, яка була збудована, яка добавилася в нашу енергосистему, це була "зелена" генерація. Це сонце, вітер, біомаса, біогаз і трошки гідроелектростанції.

Відповідно надалі, щоб нам розвивати "зелену" енергетику, нам потрібно ще якісь види генерації, які можуть допомогти балансу цю генерацію, яка по суті є по суті стохастичною і залежить від сил природи. Відповідно нам потрібні Energy Storage і, можливо, якась пікова генерація, яка працює, можливо, навіть на газу. Але вона нам потрібна, власне, для того, щоб можна було більше будувати вітроелектростанцій, більше будувати сонячних електростанцій. І, звичайно, в майбутньому ми сподіваємося, що також будуть типи генерацій, пов'язані з воднем. Тому наступний мікс – це більше "зеленої" енергетики.

Безумовно, у нас на сьогоднішній день є багато атомної генерації, атомних електростанцій, приблизно половина всієї генерації. І ці електростанції будуть працювати і, можливо, навіть ще будуть будуватися якісь нові блоки. Але найдинамічніше і найшвидше у нас розбудовується саме "зелена" енергетика, це сонячні та вітроелектростанції.

Чи достатньо у нас газу і вугілля? Ситуація з цим контрольована і ситуація з цим нормальна. У нас наш газовидобуток, який в більших обсягах зараз аніж споживання і надлишки цього газу закачуються в підземні газові

сховища. І, окрім цього, також в наших підземних газових сховищах зберігається газ європейських компаній, європейських трейдерів. Але ми розуміємо, що вони його в будь-який момент його можуть забрати і це їхнє право. Тому ми розраховуємо перш за все на наш український газ і на наше вугілля. І цього, станом на сьогодні цього виглядає більш-менш достатньо. Єдине, що ми маємо розуміти ризики, що якщо в нас будуть влучання і будуть руйнування газових або вугільних електростанцій, то може бути така ситуація, що вугілля і газ є, а електроенергії все одно немає через атаки саме по об'єктах генерації. І такі атаки були в нас в січні, в лютому цього року, коли була минула зима.

Було запитання про експорт. На сьогоднішній день, цього тижня ми експортуємо електроенергію приблизно до 200 мегават в годину, 200-250 мегават в годину, і цей експорт йде в Словаччину і експорт йде в Молдову, і, можливо, потім з Молдови він йде в Румунію. Це, скажімо так, це не дуже великий обсяг, але це достатньо відчутний обсяг. І ми маємо розуміти, що цей експорт сьогодні йде не через те, що у нас якийсь є великий надлишок енергоресурсів, а через те, що у вересні температура вже трошки знизилась, немає потреби в кондиціонерах, немає великого споживання електроенергії, але, тим не менше, сонячна генерація досить добре працює, сонця є достатньо багато, тому у нас виникають надлишки електроенергії, які ми можемо експортувати. І ми розуміємо, що це явище тимчасове, звичайно, що до кінця вересня, мабуть, цей експорт буде зменшуватися, і в жовтні навряд чи цей експорт буде і у нас буде поставати питання вже імпорту електроенергії.

Щодо безпеки атомних електростанцій. У нас на атомних електростанціях, ті, які на контрольованій території, з цим порядок. Це і Рівненська атомна електростанція згідно всіх параметрів, і Хмельницька, і Південноукраїнська. Є проблема з Запорізькою атомною електростанцією, тому що її на сьогоднішній день контролюють окупанти – Російська Федерація, і там є багато порушень правил експлуатації. Але на сьогоднішній

день ми не маємо доступу до цієї атомної електростанції і ми не можемо забезпечити її надійне функціонування або хоча би її якусь надійну консервацію.

Тут я, можливо, передам слово нашій колезі Інні Совсун, яка також додасть декілька слів стосовно атомних електростанцій.

СОВСУН І.Р. Я ще дуже коротко прокоментую те, що пані Пенкова спитала з приводу того терміну, який потрібний Європейському Союзу для того, аби перейти з російського палива на інше.

Я хочу звернути увагу європейських колег, що Україна перейшла з отримання ядерного палива російського зразка на паливо, яке зараз завантажується вже в українські реактори західного зразка від компанії Westinghouse. Україні це вдалося зробити під час війни, попри все, попри всі складнощі.

Тому ми хотіли би, може, навіть, якщо потрібно, поділитися досвідом з колегами з приводу того, яким чином такий перехід здійснити. Бо якщо нам це вдалося під час війни зробити, то в мирних країнах це точно простіше зробити. Ну, і важливо показати перспективу компаніям, щоб в Європі почали в це інвестувати. Але допоки санкцій немає, то ніяких інвестицій в розвиток переробки урану в Європейському Союзі, на превеликий жаль, не буде. Тому я все-таки... я розумію складність часову, але я би також нагадувала вам, що це дуже і дуже важливо, і дуже нагально. І узалежнювати Європу від ядерного палива російського – це точно те, чого необхідно уникати.

Дякую.

ГЕРУС А.М. Дякую, Інно Романівно.

Зараз прошу Вікторію Олександрівна Гриб, член нашого комітету.
Прочу, Вікторія Олександрівна.

ГРИБ В.О. Шановні колеги, дуже дякую за те, що ми сьогодні з вами зустрічаємося. Я є головою підкомітету з енергетичної безпеки. І наскільки ми всі розуміємо, енергетична безпека на сьогодні і для України, і для Європи – це питання номер 1. Тому що агресор використовує енергетичні ресурси як зброю.

І я дуже вдячна тим колегам, які сказали, що енергетичний фронт – це також фронт. Ми це дуже добре відчуваємо. І також дуже дякую за запитання, які ми отримали від вас: а чим саме ви можете допомогти зараз, що нам не вистачає?

Ми говорили вже і мій колега Михайло Бондар, і Андрій Герус про те, що теплогенерація на сьогоднішній день все ж таки є більш вразливою, тому що ворог в першу чергу знищував теплову генерацію. І якщо говорити про цей осінньо-зимовий період, опалювальний сезон, то нам необхідна ваша допомога саме в теплогенерації в тому числі. Але на превеликий жаль, ми маємо заборону від донорів використовувати кошти, які вони надають на сьогодні в енергетичний фонд підтримки, в Енергетичне Співтовариство, щоб якісь кошти йшли безпосередньо на теплову генерацію. Будемо дуже вдячні, якщо ви допоможете забрати цю заборону, ми не говоримо на майбутнє, тільки на от якраз цей опалювальний сезон і наступний.

В наступному ми б хотіли говорити про те, що необхідно мати декілька стратегій. Це довгострокова енергетична стратегія, яка, на нашу думку, це буде... сто відсотків ми будемо рухатися в сторону зеленої генерації та чистої енергії. Тому що Україна також є підписантом під всіма угодами, такими самими, як і Євросоюз. І ми розуміємо, якщо ми хочемо вступати в Євросоюз, нам необхідно це робити. Але також на сьогодні ми хочемо мати короткострокову стратегію, яка допоможе нам просто вижити. І от якраз з вашою допомогою, якщо ви приберете цю заборону зараз працювати з тепловою генерацією, яка працює також на вугіллі, це нам допоможе. Тому що зелена енергетика, на превеликий жаль, нас не врятує взимку, якщо не буде маневрової генерації.

Якщо говорити про майбутнє, то тут необхідно все ж таки мати ті програми, з якими ви нам вже допомагаєте. Це енергоефективність, програми з енергоефективності, програми з Just Transition (це справедливий перехід). Тому що в нас на сьогодні нашим людям, нашим шахтарям необхідно мати надію на майбутнє, що вони будуть мати роботу. І от якраз необхідно допомагати як шахтарям з перекваліфікацією, так і допомогу тим містам, де на сьогоднішній день знаходяться вугільні підприємства.

Тобто ми готові тут співпрацювати. Я дуже сподіваюся, що ця зустріч не просто буде: ми поговорили з вами – і все так і залишиться, - що в нас будуть контакти конкретні. Ми готові працювати і надавати в письмовому вигляді наші пропозиції. І якщо ви нам будете надавати контакт, з ким працювати, по тих питаннях, які ми зараз піднімаємо, будемо дуже вдячні.

ГЕРУС А.М. Спасибі, Вікторія Олександрівна.

Прошу слово, Андрій Вікторович Жупанин.

ЖУПАНИН А.В. Добрий день! Добрий день, шановні колеги! Мене звати Андрій Жупанин. Я голова підкомітету з газопостачання та транспортування природного газу. Я хотів би коротко зупинитися на чотирьох ключових позиціях.

Перша позиція. Це те, що нас хвилює зростаюча залежність деяких європейських країн від імпорту російського скрапленого газу, його ще називають LNG. Нещодавно вийшло дослідження, що Іспанія, Франція та Бельгія активно закупають російський скраплений газ, конкретно, то за останні сім місяців 2023 року Іспанія купила 18 відсотків, а Бельгія купила 17 відсотків від всього обсягу проданого російського LNG-газу, тому ми вважаємо, що така поведінка не повинна продовжуватися. Ми не хотіли би, щоб ці кошти, які Росія отримує, а вона отримує за це кошти і потім вкладає їх у війну проти України, не хотіли би, щоб вони продовжували на цьому

заробляти. Тому в цьому зв'язку просимо підтримати 12-й пакет санкцій, який повинен накласти ембарго на імпорт російського скрапленого газу.

По-друге, продовження теми скрапленого газу – це проект "Арктик-2", розширення спроможності Росії виробляти скраплений газ. Ми би просили вас, наших колег, підтримати, знову ж таки, санкції проти цього проекту. В квітні наш комітет звернувся до спеціального посланника ЄС з приводу санкції Девіда О'Саллівана з проханням сприяти накладенню санкцій на проект "Арктик-2". Що цікаво, що американські колеги минулого тижня прийняли своє рішення, санкції наклали, тому тепер зараз крок за Європейським Союзом. Тому просимо вас підтримати накладення санкцій на цей проект і також підтримати 12-й пакет санкцій, який забороняє використання технологій для розширення виробництва російського скрапленого газу.

Третій пункт – це співпраця Європейського Союзу та України по виробництву біометану. Є Меморандум порозуміння між Європейським Союзом, підписаний Урсулою фон дер Ляен та Прем'єр-міністром України, про співробітництво у виробництві біометану і водню. Просимо вас долучитися до імплементації цього меморандуму, а також окремо просимо наших німецьких колег долучитися до зняття обмежень, які зараз існують в німецькому законодавстві і забороняють Україні експортувати біометан по трубопроводам.

І останнє. Це використання українських газових сховищ. Просимо вас також долучитися до промоушена, залучення українських газових сховищ для зберігання газу не тільки європейськими компаніями, а європейськими країнами. Наш Оператор газосховищ пройшов сертифікацію, зараз сертифікований і має можливість надавати послуги не лише приватним компаніям, а й країнам, зараз вже зберігає 2 мільярди кубів природного газу від європейських компаній. Тому просимо вас долучитися до популяризації українських газових сховищ – найбільших, до речі, в Європі. Великі потужності у нас ще доступні, тому це використання газових сховищ може

допомогти Європі пройти зиму безпечніше, не відчутти сильного скачку цін і маніпулювання цінами зі сторони Росії.

Дякую за увагу.

ГЕРУС А.М. Спасибі, пане Андрію.

Прошу, Анна Скороход.

СКОРОХОД А.К. Дуже багато було сказано моїми колегами, я б тільки хотіла додати щодо атомної генерації. Ви знаєте, що Запорізька атомна електростанція наразі окупована. Дякуючи в тому числі Європарламенту, всі блоки знаходяться в режимі зупинки. Але при цьому ми втратили 6 мегават, тому в Україні зараз стоїть питання добудови деяких атомних блоків на Рівненській і Хмельницькій атомних електростанціях. Тому ми були вдячні, якщо б Євросоюз допоміг із цим питанням, тому що там стоїть питання великого фінансування. Тому кредити Євросоюзу для цього будуть дуже і дуже доречними.

Також ми будемо вдячні, якщо буде змога збільшити міждержавну інфраструктуру для того, щоб в обидві сторони була змога більше транспортувати електроенергії. Україна виступає за вільний і відкритий ринок. Але ми вже знаємо такий невеличкий досвід, наприклад, жешувською лінією, коли, на жаль, не було дотримано вигоди для обох сторін. І все-таки хотілося б, щоб надалі вигоду отримували як країни Євросоюзу, так і Україна.

Дякую.

ГЕРУС А.М. Спасибі, Анна Костянтинівна.

Прошу, Сергій Володимирович Нагорняк.

НАГОРНЯК С.В. Доброго вечора, шановні колеги з Європарламенту! Я хотів би, щоб ви знали, що український парламент послідовний в своїх

кроках до вступу у Європейський Союз і українським парламентом дев'ятого скликання, саме нашими колегами, був прийнятий Закон "Про енергетичну ефективність". Сьогодні українським урядом завершується підготовка підзаконних актів, і ми розуміємо, наскільки цей важливий закон не тільки в Україні, а й для нашої енергетичної безпеки.

Сьогодні наші громади, попри війну, знаходять невеликі ресурси для того, аби інвестувати їх в енергетичну ефективність. Так, цих коштів замало. На жаль, в наших бюджетах і в минулому році, і в цьому році не передбачені ресурси і інвестиції в енергетичну ефективність. Нам хотілося б, щоб європейські інституції, європейські неурядові організації мали і надалі змогу підтримувати енергоефективність в Україні, для нас це дуже важливо.

І ще хотів би підкреслити те, щоб ви знали, що для українців, звісно, на першому місці – це герої, наші Збройні Сили України. І, звісно, для нас, для українців, також герої – це українські енергетики, які шість місяців поспіль стояли під ракетними обстрілами. Вони знали і вночі, і зранку, і вдень, що по них летять ракети, на підстанціях і Укренерго, і на теплових електростанціях і, попри те, що вони розуміли, що вони є цілком безпосередньо, не тільки енергетичні об'єкти, а й люди, які працюють на цих об'єктах, наші енергетики не полишали свої робочі місця, наші енергетики працювали і після чергового прильоту ракет, дронів вони ставали і швидко відновлювали критичну інфраструктуру для того, аби українці були взимку зі світлом.

І, окрім того, наші енергетики в містах і в областях прифронтових йшли і розуміли, що вони в величезній небезпеці, за нашими саперами йшли і відновлювали енергетичну інфраструктуру для того, аби подавати електроенергію в домівки українців. Тому знайте, що в Україні герої не тільки Збройні Сили України, а й українські енергетики.

Ну, і запрошуємо вас до України цієї зими. Пропонуємо вам зробити графік поїздок європарламентарів цієї зими до України, аби на власні очі бачити, що буде відбуватися і як готуються наші енергетики до чергової важкої зими, і як ми будемо діяти в нештатних ситуаціях.

Дякую за увагу.

ГЕРУС А.М. Дякую, Сергій Володимирович.

Прошу, Максим Миколайович Хлапук.

ХЛАПУК М.М. Шановні колеги, перш за все хочу висловити подяку вам та тим людям, яких ви представляєте у Європейському парламенті, за потужну та безумовну підтримку українського народу у нашій боротьбі за виживання проти російського агресора.

Санкційна політика разом з потужною військовою і фінансовою підтримкою є однією з найбільш важливих спільних відповідей демократичного світу на безпрецедентну агресію з часів Другої світової війни. Високо цінуючи всі ті санкції, які вже були запроваджені Європейським Союзом проти російського енергетичного сектору та енергетичних продуктів, так само і підтримуючи необхідність запровадження нових санкцій, про які вже сказали мої колеги, а саме атомна енергетика і LNG, я хотів би привернути вашу увагу на необхідність запровадження санкцій на LPG – скраплений нафтовий газ російського походження.

LPG з Росії, він досі надходить на європейські ринки і перш за все до Польщі та Балтійських країн і відповідно до більш низької ціни ставить під загрозу безпеку постачання Європейського Союзу, руйнуючи всі альтернативні ланцюжки постачання. Наш комітет вже звертався до парламентів Естонії, Латвії, Литви та Польщі з пропозиціями поєднати наші зусилля в адвокації на європейському рівні, запровадження повного ембарго на російські LPG. І ми були би вдячні, якби ваш комітет так само подивився детальніше на це питання.

Дякую.

ГЕРУС А.М. Спасибі, Максим Миколайович.

Прошу, Михайло Леонтійович Бондар.

БОНДАР М.Л. Дякую.

Шановні колеги, на завершення наших виступів я би хотів звернути увагу, надаючи нам свою допомогу, я б дуже вас просив звертати увагу на залучення громадськості до контролю і забезпечення прозорості всіх процесів. Всі навчилися вже дотримуватися безпекової гігієни, час відновлювати свободу слова для кращої ефективності.

Також роль місцевих громад. Децентралізація дозволила вистояти якраз в час війни. Тому декларації в Лугано, документи лондонської конференції якраз про це все говорять. Це має бути пріоритетом.

І на остаток – політична єдність. Участь всіх політичних сил, а не тільки влади, щоб парламент якраз був контролем оцієї всієї вашої допомоги для України. І це також є якраз в деклараціях в Лугано, в тому числі декларації допомоги Україні Великої сімки у Вільнюсі. Тому зверніть, будь ласка, на це увагу.

Дуже вдячні ще раз за цю допомогу.

ГЕРУС А.М. Спасибі, Михайло Леонтійович.

Ми завершили вже з виступами наших колег з нашої сторони. І це був хороший аргумент, що у нас переклад тільки до сьомої години, він позитивно вплинув на лаконічність і на те, що ми все вчасно зробили.

На завершення, від себе я хочу подякувати перш за все за цікаву зустріч, подякувати за всі запитання, за інтерес, за коментарі, які сьогодні прозвучали. І я би хотів запросити і пана Бушой, і інших колег, всіх членів до нас в Україну. Ми би могли пропрацювати всі питання безпеки, пропрацювати, щоб це була безпечна поїздка. Але, разом з тим, і нам буде приємно, і буде корисно, коли багато речей можна буде побачити на власні очі, як ми відновлюємо енергосистему, як ми готуємося до зими і як ми розвиваємо нашу енергетику в довгостроковому періоді, як ми хочемо

реалізувати Green Deal в Україні і як ми хочемо побудувати нашу розподілену децентралізовану "зелену" енергетичну систему.

Тому будемо дуже раді бачити, завжди на зв'язку і запрошуємо вас в Україну або в Київ, або, можливо, в міста Західної України, там, куди вам буде зручніше, але ми завжди будемо раді вас бачити.

І дякую вам за сьогоднішню зустріч.

КРИСТІАН СІЛВІУ-БУШОЙ. Дуже дякуємо, пане Герус, дякуємо вам.

Дякуємо за зустріч, сьогоднішні промови дуже цікаві, дуже корисні. Ми записали всі ідеї, запити і ідеї, які прозвучали. Ми постійно будемо працювати над тим, щоби ...*(Не чути)* постачання з Росії, ми говорили про LNG, також ми маємо відверто про це говорити. А також ми сьогодні говорили про необхідну підтримку, яку ми вже надаємо і будемо далі надавати. Ми розуміємо, цього недостатньо. Ваша боротьба тяжка, і це не тільки за свободу України, але і за свободу Європи та демократичного світу. Це наше зобов'язання – вас підтримувати.

Дякую всім, дякую координатору. Чекаю також на наступні зустрічі, завтра також зустрічі підкомітетів і дискусії з президентом Мецолою. Ми можемо з вами також далі розглядати, яким чином виконувати те, що ми обговорювали. І сьогодні ми підтримуємо вас і будемо надалі працювати над цими цікавими ідеями.

Дякую за запрошення. Скоріше за все в найближчі дні ми повернемося до вас для подальшої співпраці. Велика подяка перекладачам також. І дякуємо, що сьогодні була дуже цінна зустріч.

Дякую нашим гостям з Верховної Ради, сьогодні було непросто узгодити це все, але, тим не менш, нам це вдалось. Дякую всім, хто працював над цією зустріччю.

Сьогодні ми будемо готувати також загальну заяву і надішлемо її українським ЗМІ. Дуже важливо, щоб було роз'яснено, про що була саме ця

зустріч, і також підкреслити, що ми тісно співпрацюємо і підтримуємо одне одного найближчим часом.

Також пан Герман Галущенко, можливо, онлайн підключиться і буде також підтримувати діалог з нашим комітетом і міністром енергетики, і ми ще будемо далі зустрічатися з представниками Верховної Ради.

Ми бажаємо вам багато успіхів. І також слава Україні! На все найкраще! Дякую.

ГЕРУС А.М. Дякую.